

การบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลอง
รายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง

นายวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-3907-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION UNDER LIFE CYCLE –
PERMANENT INCOME HYPOTHESIS AND LIQUIDITY CONSTRAINTS

Mr. Witoon Rungruengsamrit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

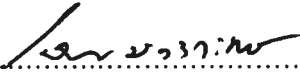
Academic Year 2006

ISBN 974-14-3907-5

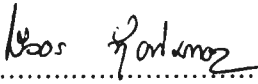
490213

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลอง
รายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง
โดย นายวิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ

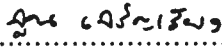
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

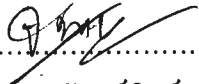
..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสทธิชร มัลลิกะมาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร ทับทิมทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุน เจริญเสียง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จันทรทิพย์ บุญประกายแก้ว)

วิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ : การบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวร
 ในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง. (THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION
 UNDER LIFE CYCLE – PERMANENT INCOME HYPOTHESIS AND LIQUIDITY
 CONSTRAINTS) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ, 77หน้า.
 ISBN 974-14-3907-5.

โดยทั่วไป พฤติกรรมการบริโภคสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิต
 อย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นการยืนยันว่าทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับที่จะนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรม
 การบริโภคของครัวเรือนไทย การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่จะทดสอบทฤษฎีดังกล่าวว่ามีอิทธิพลต่อการ
 กำหนดการบริโภคของครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยมีสมมติฐานแย้งว่าความไม่
 สอดคล้องของทฤษฎีดังกล่าวมาจากข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง

การทดสอบสมมติฐานนี้ได้ทำการทดสอบกับครัวเรือน 2 กลุ่ม คือ 1) ครัวเรือนที่คาดว่าจะมี
 ข้อจำกัดในการกู้ยืม และ 2) ครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่มีข้อจำกัดในการกู้ยืม โดยสร้างฐานข้อมูล
 Panel Data ใหม่เพื่อใช้ในการทดสอบจากข้อมูลเชิงเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics Data)
 หรือข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนระหว่างปี พ.ศ. 2531-2545
 ส่วนการประมาณค่าสัมประสิทธิ์สำหรับสมการที่ใช้ในการศึกษา ได้ใช้วิธีการประมาณการโดยวิธี
 Maximum Likelihood Estimation แล้วจึงนำข้อมูลเหล่านี้ไปทดสอบสมการ Euler Equation ที่
 คำนวณได้จากแบบจำลองการบริโภค

ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า ข้อจำกัดในการกู้ยืมที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการกำหนด
 ระดับการบริโภคของครัวเรือนที่มีข้อจำกัดกลับไม่มีอิทธิพลต่อครัวเรือนกลุ่มนี้ แต่ในทางตรงข้าม
 ข้อจำกัดในการกู้ยืมได้มีอิทธิพลต่อกลุ่มครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง ซึ่ง
 ขัดแย้งกับสมมติฐานพฤติกรรมการบริโภคภายใต้ทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้าน
 สภาพคล่อง

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 ปีการศึกษา.....2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

478 55879 29 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION / LIFE CYCLE – PERMANENT INCOME HYPOTHESIS / LIQUIDITY CONSTRAINTS / BORROWING CONSTRAINTS / PANEL DATA

WITOON RUNGRUENGSAKRIT : THAI HOUSEHOLD CONSUMPTION UNDER LIFE CYCLE – PERMANENT INCOME HYPOTHESIS AND LIQUIDITY CONSTRAINTS. THESIS ADVISOR : SOMPRAWIN MANPRASERT, Ph.D. , 77 pp. ISBN 974-14-3907-5.

Generally, Life Cycle – Permanent Income Hypothesis is widely used to described the consumption behavior. However, this theory never used to verify the suitability to explain Thai consumption behavior. This study is focused on testing this theory whether it significantly affects the determinant of Thai household consumption. Based on the alternative hypothesis that consumers not only optimize their consumption from Life Cycle – Permanent Income but they also consider the Liquidity Constraints.

The hypothesis can be tested by dividing the sample into 2 groups. The first group represents the borrowing constraint household and the second group represents unconstraint household. The Panel Data is generated from microeconomics data of the Household Socio – Economics Survey during 1988 – 2002. Also, the Maximum Likelihood Estimation method is used to determine the coefficient of Euler Equation. After that the generated data and the coefficient is computed in Euler Equation for testing the hypothesis.

The results showed that the liquidity constraints do not exist for the borrowing constraint household but significantly determine the consumption behavior of unconstraint group which contrast to the theory.

Field of Study.....Economics.....Student’s signature.....
Academic Year.....2006.....Advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร ทับทิมทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จูน เจริญเสียง และ อาจารย์ ดร.จันทร์ทิพย์ บุญประกายแก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการดำเนินการศึกษาและการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและใคร่ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในความกรุณาที่ได้รับอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดียิ่งแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ตลอดจนคณาจารย์และสถานศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนตั้งแต่อดีตเรื่อยมา นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ ดร.เกียรติพงษ์ อริยปรัชญา ดร.อิสริยา บุญญะศิริ คุณกฤษดา บำรุงวงศ์ และ คุณธีรพงษ์ ประพจนารณ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำด้านข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือด้านต่างๆจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	9
2.1.1 ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์.....	9
2.1.2 ทฤษฎีรายได้โดยเปรียบเทียบ.....	13
2.1.3 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวรในวงจรชีวิต.....	16
2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	28
บทที่ 3 วิธีการศึกษา และข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	36
3.1 แบบจำลองการบริโภค.....	36
3.2 สมมติฐานสำหรับแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	40
3.3 สมการสำหรับการประมาณการ.....	41
3.4 ลักษณะข้อมูลคร่าวๆ.....	46
3.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	49
3.6 วิธีการทดสอบ.....	52

บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	56
4.1 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์.....	56
4.2 การวิเคราะห์ผลการศึกษา.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	62
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	62
5.2 นัยเชิงนโยบาย.....	64
5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา.....	65
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป.....	65
รายการอ้างอิง.....	67
ภาคผนวก.....	72
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	77

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 คุณลักษณะและรายละเอียดสำหรับการสร้างฐานข้อมูล Panel data.....	48
ตารางที่ 3.2 จำนวนครัวเรือนตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างฐานข้อมูลใหม่.....	49
ตารางที่ 3.3 รายละเอียดสินค้าสำหรับการบริโภคของครัวเรือน.....	50
ตารางที่ 3.4 จำนวนครัวเรือนตัวอย่างจำแนกตามข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง.....	53
ตารางที่ 4.1 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์.....	56

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1.1 ค่าใช้จ่ายด้านการบริโภคราคาเอกชนเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของ ประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2538 - 2548.....	1
แผนภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ภายใต้ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์.....	10
แผนภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ในระยะสั้นและระยะยาว.....	12
แผนภาพที่ 2.3 งบประมาณระหว่างช่วงเวลาที่ผู้บริโภคทำการตัดสินใจเลือกระดับการบริโภค	18
แผนภาพที่ 2.4 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิตของผู้บริโภค.....	19